

1856

— Վերադարձի Ձեր Բարբառն մինչև Տեմ
պիցա (Կաթիցիայի մէջ) շինուած երկաթուղին
հասարակութեան համար բացուեցաւ:

Դերակուտի տնայր էւ պատշամուոյր :
Երբոր զանդ մերի մնում կանչեցի՝ վրանիս
ծանր հոգեր կային : Դաշնակից զօրք թաղքի
մը պաշարմամբ կը նուազէին, որուն յամառ.
պաշտպանութիւնը՝ յաջողութիւնը ստրկութեա-
կան կ'ընէր : Ընտառագութեան մէջ եղաւ Եւրո-
պան իր միօքն յայտնելու համար՝ պատեղապի
կառնուածին կը սպասէ : Դաշնակցութեան յարա-

գիտանալի հետեւեալ դիրքի մէջ տեւաւորուած է:
Փետր. 26, մամբ 9, 27 փայլ. 16 մանրերի. Ըս-
կերելով ուղիղ ելք՝ 11 մամ, 11 փայլ. 48
մանր. Ըստերեղծի հետեւեալ խտորութիւն՝ 15 48
մմ: Եւ նոյն աստիճանները Սէն մինչեւ 10
մմ: Ընկածի պարզի տալիս մը պէս երեւցաւ:

Հասնելու էր: Գաղղիայի մէջ նորերս
շուներու վրայ գրաւած հարկին նկատմամբ հե-
տեւեալ ծանօթութիւնները կու տան: Հարկ
չվճարելու համար պէն գետնի մէջ նեւաւած
շուները պիտի թաղման լինէ որ դէր էին որ Դա-
վէի Ժիր բնակիչը շրի վրայ յաղարկ գիտները
ժողովելով մեծ շահ ունեցաւ: Կրօնական շահ
ճարտը՝ որն որ մեծապէս ձեռնարկներու շինութեան
մէջ կը գործածուի, քիմիկամի վրայ 2 փր. 60
սանդ, արժէք ունի: Գորտայի մէջ 5640 շահ
կը հաշուի, եւ կը յաւանդուի որ շահ հարկը
42,000 փր. մուտք պիտի բերէ: Ս. Էմիլիէի մէջ
2857 շահ կը հաշուի, որոնցմէ ոմանց 10, եւ
ոմանց 20 փր. հարկ կտրուած է, եւ գրեթէ
20,000 փր. մուտք կը յաւանդուի: Կորնուպի
մէջ հարկաւոր շուներուն թիւը 1266 կը համարուի:

Գուշ մը փայտի գոյերը Բարեկենդանի օրերը
ստաները ըստ մեծի մասին պարապ գտնելով՝ մեծ
գործքի մէջ եղած կ'երեւան: Ըստնցմէ մէկ ուլ,
որ իր տակերաւի պատերը հանել տուած ա
գրպանին մէջ գրած էր, նոյն իրիկունը գոյա-
թեան տխուր զգացումը ըրելով իրոց մը
մասն ու սկսաւ թաղել եւ կրցածին շտի հարաւա-
նարով ելաւ. գնաց: Բաց ձգուի (է-է-է) մը
տակի մասը կորուստելու համար ծաւած տանելը
պատկերը գրպանին ձգողին մէջ ինքն ըլլալով
եւ ինքն ալ չիմանալով՝ ձեռք ձգածներուն վրայ
ուրախանալու տանել իր պատկերը դիմը ստի-
կանութեան ձեռքը տուաւ:

Դաւա մը հաշուաւոր վարքը կը կարգադրուի:
Ըսկիւմ Կերտայ գարուն առջի կէտին մէջ շի-
նուկաւ: Վիշէլիմ Գուշ Եւրոպայի կրթական տանին
նոյնը գնեց ու իր կնոջը պատուին համար անուր
Սէրի գրաւ եւ անկէ ետեւ թաղաւորական շա-
կաւ: Կերտայ թաղաւորը Նաւաշէի մը ծախեց,
որն որ նուազն անուրը Պէնի Գերշ գնելով՝ Ս-
րի մտնան Էնդ կատարանի փաճաւակնութեան գոր-
ծածնց: Վերջապէս անուրը կրցող Նաւ մ'եղաւ
եւ 1827ին Կերտայի առջին խորտակեցաւ: Բաց
իր վարքին տակի պարմանայի եր իր վրայ եղած
մարգարէութիւնը թէ Պէնի Գերշ քանի որ ծա-
փու վրայ կը լոգցը՝ Ս. Կրտայի մէջ Էնդ կա-
տարանին տակի շինուան: Իր կողմնապա-
կողմունի կտորուտանները, որոնք երեւոյս էին
գործած, մեծ հոգարարութեամբ ժողոված եւ
քիմիկամի տանին եւ ուրիշ բաներ շինած էին:
Պարպարութիւնը կ'էս մը կատարուեցաւ՝ որով
հետեւ, իր խորտակումէն ետքը տնտեսական ուղա-
փառաց ազատութեան հրամանագիրն ելաւ:

Հաշուաւոր կէտն: Խոսք մ'էլած էր որ Գեր-
թիս ստիկանութիւնը խորտակուի Էնդ Կրտայի իշ-
խանը քննութեան համար ստիկանով մը բեղ-
դիւ խրկած ըլլայ: Բայց հիմա կը լսուի թէ
Գրտայի երկիրներէն փոխաւերով իր կամքը
Կրտայի վրայ գաղած է եւ քոյքը անոնց տակ-
կանութեան մարդ մը ունենար:

Կերտայի մէջ շատ ան-
գամ խոսուած ու առաջարկուած է որ Էնդ Կրտայի
ու Գաղղիայի ծովեզերները ներքնածածկան ծաւ-
թով մը իրարու հետ միանան: Զանազան յատա-
կագրծներուն մէջէն ամենէն աղէկը Պ. Օսթրի-
անը կը համարուի: Ըս յատակագրին համաձայն
ծաւառն երկայնութիւնը 22 անդղիական մղոն
պիտի ըլլայ եւ երեք կարգ կամար պիտի ու-
նենայ: Եւ ծաւառն յատակը մէկ եղերքէն սկսած
երթալով պիտի բարձրանայ մինչեւ ծաւառն մէջ-
տեղը եւ անկէ ետեւ դէպ ի մէկտէ կ'ըլլայ պիտի
սկսի կամարածնէ վար ինչոյ, որպէս զի եթէ
դժբախտութիւնը շուրջ լիցուելու ըլլայ՝ կարող
ըլլան դիմաւ պարպել: Դաւառն կամարին եւ
ծովուն յատակին մէջէ կարգը 60 ոտը հաս-
տիտի ըլլայ. մէջը հեռագրի թելեր պիտի հա-
տարուին ու հարկաւոր տնտեսած տանն օգտա-
նելու, ծակեր պիտի բացուին, որոնց վերի մասը
նստի փայտի կամ նշան առչու աշտարակի կրնայ
գործածուի: Աս ծաւառն շինութիւնը 7 տարի
պիտի բշէ եւ հարկաւոր եղած ստիկան գոյուր
6 միլիոն փ. ու կը հաշուի: Եւ կը կարծուի որ
բոլոր ծաւառն երկայնութեամբ վրայ կ'աղբարկ
պատ ուրիշ կարգ մը պիտի համարուի:

Հաշուաւոր Գաղղիայի Վիարանի տեղութեանց
պրեսմոնան գետերուն վրայ շոգենաւելու սկսե-
լէն ի վեր 30,000 հոգի նաւարկութեամբ մե-
լան. 381 նաւ բերեալին կ'ըստուցան եւ 70
նաւ ալ խիստ վնասեցան: Եղած վնասին գումարը
67 միլիոն տար կը համարուի:

Եւրոպայի մէջ Գաղղիայի բնապատմական
փակարանին մէջ՝ կենդանաբանական նկատմամբ
ու շոգենաւելու գէղք մը պատահեցաւ: Փետրուարի
29ին առաւ. կանուխ նոյն փակարանին մէջ արու-
անայտ խեղճ ընծուցաւ (Citrane, Գ-բ-Ֆէ) մը ծնաւ,
որուն ծնողքը 2 տարի է որ նոյն փակարանին
մէջ էին: Վիշէլիմ համաձայն չէ թէ միայն
Գաղղիայի մէջ՝ հայտ բոլոր Լուրդայի մէջ ալ
չէ լսուած որ անալոթ մը գերաթեան մէջ ծնա-
ցած ըլլայ: Չապը արդէն 6 ոտը բարձրութիւն
ունի:

Վիշէլիմ: Պերմուտալի. Վիարանի Վիար
Վիարան առ օրերս ստիկանայ հիւանդութեան
ետեւ փախածուցաւ: հանդէսը կատարեց խում

խափալի Վարը կենդանու մէջ՝ տրամաւոր ու
փառաւոր հանդիսութեամբ՝ գերապատիւ. Զահագ
Էքրեպիսկոպոս Հայոց Պատրիարքը, ուրիշ եպիս-
կոսաներով ու քահանայութիւն եւ ներկայու-
թեամբ թաղման մեծամուն ազգայնաց ու մար-
դոսկանաց. եւ Եկնի խափալին շոգենաւել
Կիլիկիէն տարուելով՝ հան իր շինած եկեղեցւոյ
մէջ պատրաստած գերեզմանը թաղուեցաւ:

Հանդիսակոյ Վիարային անունն ու փառքը իր
թաղմանի տղային յիշատակարաններուն եւ լա-
րեգործութիւններուն համար՝ անուհ պիտի մնայ,
եւ ազգային պատմութեան մէջ իր յիշատակը գո-
գործեամբ ու անմոռելի պիտի պահուի:

Մեծահոգի Զահագ. 1856. Ծեպր. 4

ԱՆԻՐԵԱՍ ՅԻԿԼԵՐ

ՀԱՅԵՐ (ՀԱՎԻՍԵՆԵՐ)
ԱՆԻՐԵԱՍ ՅԻԿԼԵՐ

Հաս փաճաւակներ կրնան գտնել ամեն տեսակ հայկ թէ շոգենաւելով մեկուկ ու թէ առանց շրջա-
նակի: Ընտելմ գրաւ կը ծախէ նստի, ամեն տեսակ

ՀԱՅԵՐ (ՀԱՎԻՍԵՆԵՐ)

ԱՆԻՐԵԱՍ ՅԻԿԼԵՐ

ՈՒ

ՊՈՅԿԵՐ, ՊՈՏՈՒՆԵՐ ԵՒ ԵՐԱՆ

ՀԱՅԱՆԵՐ

ԱՐԵՆ ՏԵՍԵԿ ԴԵՐԱԿ

Հաղկն Է Andreas Ziegler.
Wien, am Peter, Nr. 563.

Կարգաւորած ապրանքը ծրարելը կամ արկը դնելը խանութը կը հոգայ՝ աման գնով:

ՎԵՆՆԱՅԻ ԴՐԱՄԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԱՑԻԸ									
1856 ՄԱՐՏԻ 2 (20) 3 (21) 4 (22) 5 (23) 6 (24) 7 (25) 8 (26)									
Ամս Երանտ 100 հարմար. փր. արծ. փոքր.	85	—	—	84 1/2	81	—	2 սոլոն	տեսակ	կարգ
Եւրոպայի 100 ընթացիկ փոքր.	102	102 1/2	101 1/2	101 1/2	—	101 1/2	1 1/2	"	"
Լիւթանի 300 Գոսկիւն. իրաւ.	—	—	—	—	—	—	2	"	"
Լիւթան 1 փաւստ սղարին.	10.3	10.7	10.6	10.3	—	10.4	3	"	"
Համար 100 մարդ պանդոց.	—	75 1/2	75 1/2	74 1/2	74 1/2	74 1/2	2	"	"
Մարտի 300 փոքր.	—	—	—	—	—	—	2	"	"
Միլիոն 300 աւաւորական իրաւ.	103	103 1/2	—	102	102 1/2	103	2	"	"
Գործք 300 փոքր.	119 1/2	120 1/2	120 1/2	119 1/2	—	119 1/2	2	"	"
Փրանք փոքր. առ. Մարտ 120 փր.	—	101 1/2	101 1/2	100 1/2	100 1/2	100 1/2	3	"	"
Կ. Գալիւ. 1 աւաւոր. արծ. փոքր.	500	—	—	—	—	—	31	ոք	"
Պարպ 42.	267	—	—	268	268 1/2	268	31	"	"
Ա. Երանտ 1 զոյն.	6 1/2	—	6 1/2	6	—	6 1/2	—	"	"
(Ագրիւ) 1 Երանտ.	3	3 1/2	3 1/2	3 1/2	3	3 1/2	—	"	"

Վ. ԱԷՆՆԱՅԻ. ՊՈՏՈՒՆԵՐ. ՍՈՒՐԵ. ՍՈՏՈՒՆԵՐ. ԵՒ ԵՐԱՆ. ՎԵՆՆԱՅԻ